

Peter Skov-Jakobsens velkomsttale ved konference om forholdet mellem stat og kirke

Taler

Peter Henrik Skov-Jakobsen
Biskop over Københavns Stift

Dato

26. april 2024

Sted

Christiansborg

Omstændigheder

Arrangement på initiativ af Helle Bonnesen og Det Konservative Folkeparti

Fortiden

For år tilbage blev jeg spurgt om, hvordan jeg syntes, at det var fat med religionsfriheden i folkekirken.

Det forekom mig at være et pudsigt spørgsmål, og egentlig tror jeg ikke, at jeg begreb alvoren.

Spørgeren antydede naturligtvis, om jeg gjorde mig nogen tanke om, hvorvidt folkekirkens gudstjeneste og ritualer, vores alterbog og salmebog – altså hvorvidt beslutninger om dét, vi til daglig kalder indre anliggender – var sikret en forsvarlig teologisk eftertanke, og måske ligefrem beskyttelse mod tilfældige politiske behov i samtiden.

Jeg indrømmer blankt, at jeg svarede kækt tilbage, at jeg ikke kunne forestille mig nogen bedre beskyttelse end den, der gives folkekirken i Grundlovens §4, som sikrer folkekirkens læremæssige grundlag og den tradition, vi kalder evangelisk-luthersk – dette lands tradition siden 1536 og hele den virkningshistorie, der kendetegner denne tradition i de følgende århundreder.

Jeg er folkeligt og teologisk opdraget til, at der skal være højt til loftet i folkekirken. Forholdet til staten har i de sidste 175 år sikret, at vi administrativt og organisatorisk har fulgt med ind i samtiden og mht. teologiske og pastorale udviklinger, har vi kunnet være i kirke i tiden.

Vi er opdragede til – og vi er stolte over – en vid frihedstradition, som har gjort det muligt for teologiske holdninger at trives i en åndelig strid ved siden af hinanden i den samme kirke. Vi har udviklet en tradition for at have endog meget forskellige holdninger; men vi holder sammen om alterbog, salmebog, ritualbog. **Vi lever med en stærk bevidsthed om, at vi er et trosfællesskab, og ikke et meningsfællesskab.** Nogle vil muligvis hævde, at dét, vi biskopper bad om, da vi foreslog, at folkekirken ikke skal være omfattet af ligebehandlingslovens begrænsninger, var at opgive denne tradition. Det er det ikke! Vi ville blot ikke tillade en diskriminering på forhånd. Vi ville være på linje med ligestillingen i resten af samfundet.

I folkekirken har vi haft 175 års tradition for samtale, dialog og teologisk strid. Vi har håndteret spørgsmål om sognebånd, valgmenigheder, skilsmisser, seksualitet, ændringer af indre anliggender, oversættelser, nye salmebøger, nye ritualer, vielse af par af samme køn. Alle disse forandringer er sket efter strid og diskussion og vi har holdt sammen – ikke mod nogen – men med andre.

Vi er vænnet til samtalen med Folketing, Regering og Ministerium.

Nutiden

I dag skal vi overveje, hvad der skete for et år siden i forbindelse med afskaffelsen af “Bededagen”. Hvor stiller den hændelse os i forhold til staten? Er der noget, vi skal sikre os i fremtiden?

Vi vil overveje, hvilke konsekvenser den hændelse har fået for folkekirken og trossamfundene i Danmark.

Og ikke mindst håber jeg, at det nu også vil blive en overvejelse for de politiske beslutningstagere, om de virkelig kan være interesseret i at komme så tæt på beslutninger om indre anliggender, som det skete sidste år.

Hvad er det for en stat, der gør sådanne indgreb?

Lad der ikke være tvivl. Jeg kan godt lide vores kirkeordning; men der skete noget sidste år som hverken stat, Regering, Folketing, kirke, menigheder kan være tjent med og derfor kalder det på en opfyldelse af Grundlovens §66 – altså at folkekirkens anliggender skal ordnes ved lov.

Statskirken bliver nødt til at bekende kulør og blive folkekirke. En moderne sekulær stat kan da ikke ønske at råde over indre anliggender - endsige at beslutte uden teologisk rådgivning og dialog.

Hvis nogen i dag ville spørge mig om religionsfriheden i folkekirken, har jeg for et år siden lært ikke at svare kækt, for den tradition jeg er født ind i og som jeg har tillært mig og påskønnet, blev brudt.

“Derfor ender demokratiet, som vi kender det” hedder Søren Lipperts nyligt udgivne bog. Bogen analyserer vores demokrati og de nye kræfter, der ind i mellem fornemmes som jordskælv. Vores politiske landskaber bliver grundlæggende forandret. De nye kræfter er i færd med at “pille det monofaktuelle demokrati fra hinanden og erstatte det med et polyfaktuelt demokrati” (side 313). De etablerede partier og opfattelser er under og pres og bryder sammen, og der opstår en ny fornuft i opposition til de etablerede institutioner. De sociale medier slipper kræfter løs, der fjerner mediernes rolle

som kritisk og fjerde statsmagt.

Lipperts anliggende er et spændende – og dystert – blik ind i fremtiden. Først og fremmest er anliggendet, at dette kan I ignorere, lukke øjnene for; men det sker og vi skal forholde os til det ellers sidder vi bare og fordyber os i drømmesyn og tror at udviklingen kan rulles tilbage. Det kan den ikke – men fremtiden kan påvirkes!

Kilde

Manuskript modtaget fra taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Velkomsttale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/peter-skov-jakobsens-velkomsttale-ved-konference-om-forholdet-mellem-stat-og-kirke>